

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Problematika střetu zájmů u orgánů obchodní korporace

Střet zájmů mezi obchodní korporací a členem jejího orgánu nastává v praxi poměrně často, a to především u menších společností, u nichž panuje těsnější propojení mezi právnickou osobou a členy jejích volených orgánů. Z toho důvodu jsou v zákoně č. [90/2012](#) Sb., zákoně o obchodních korporacích, v platném znění (dále jen „zákon o obchodních korporacích“) a v zákoně č. [89/2012](#) Sb., občanském zákoníku, v platném znění (dále jen „občanský zákoník“) nastavena přísná pravidla, která musí člen voleného orgánu při vzniku střetu zájmů dodržovat.

Informační povinnost

Jednu ze základních povinností, kterou mají členové volených orgánů obchodní korporace, je povinnost informovat obchodní korporaci o případném vzniku střetu zájmů. Pokud se člen voleného orgánu dozví, že může při výkonu funkce dojít ke střetu jeho zájmu se zájmem obchodní korporace, má povinnost o tom bezodkladně informovat orgán, jehož je členem a současně i kontrolní orgán, je-li zřízen, jinak nejvyšší orgán. Stejná povinnost platí i v případě vzniku střetu zájmů osob blízkých členovi voleného orgánu, jakož i osob jím ovlivněných či ovládaných. Povinnost informovat o střetu zájmů se vztahuje i na situace, kdy se člen orgánu dozví o střetu zájmů až po jeho vzniku (tj. ex post).

Zákonná ustanovení upravující pravidla o střetu zájmů mají fungovat na ochranu vůči poškozování zájmů obchodní korporace, a to především ze strany statutárních orgánů, kteří spravují její majetek a zastupují ji navenek. Porušení těchto pravidel je považováno za jednání v rozporu s péčí řádného hospodáře, se všemi z toho plynoucími důsledky. Informační povinnost podle § 54 zákona o obchodních korporacích se nadto týká členů všech volených orgánů obchodní korporace, tedy nejen orgánu statutárního, jakkoliv to v praxi bývá nejčastější případ, ale i orgánu kontrolního.

Člen voleného orgánu by vždy měl nastavit ve fungování obchodní korporace takové mechanismy, aby se včas dozvěděl o hrozbě případného střetu zájmů a byl schopen jej řádně a včas identifikovat a oznámit příslušnému orgánu. Pokud ovšem obchodní korporace, jako například společnost s ručením omezeným, nemá dozorčí radu a má jen jediného společníka, který je současně jejím jediným jednatelem, uplatní se v takovém případě výjimka ze zákonné informační povinnosti. Samozřejmě nedává smysl, aby člen orgánu měl povinnost o střetu zájmů informovat sám sebe.

Možnost pozastavení výkonu funkce

Efektivním nástrojem k předcházení negativních důsledků střetu zájmu člena voleného orgánu, je právo kontrolního či nejvyššího orgánu na určitou dobu pozastavit členovi voleného orgánu nacházejícího se ve střetu zájmů, výkon jeho funkce. Kontrolní orgán bude muset při rozhodování o případném pozastavení výkonu funkce vždy jednat s péčí řádného hospodáře a k takovému kroku přistoupit pouze v případě, že bude v obhajitelném zájmu obchodní korporace. Platí to ovšem i v opačném směru – členové kontrolního orgánu budou mít povinnost před případným rozhodnutím o pozastavení výkonu funkce důkladně zvážit, jestli takovým krokem obchodní korporaci naopak nepřitíží a nepůsobí jí ještě větší újmu.

Členové nejvyššího orgánu sice povinnost jednat s péčí řádného hospodáře nemají, neboť nejsou do

funkce voleni, vztahuje se na ně ovšem povinnost loajality podle ustanovení § 212 občanského zákoníku, kterou při rozhodování o případném pozastavení výkonu funkce musí ctít. Zákon je ve vztahu k problematice pozastavení výkonu funkce značně obecný a umožňuje kontrolnímu nebo nejvyššímu orgánu jej pozastavit vždy, když dojde ke vzniku střetu zájmů a s ohledem na okolnosti daného případu příslušný orgán dospěje k závěru, že je podobný postup v zájmu obchodní korporace. Pozastavení výkonu funkce se následně zapisuje do obchodního rejstříku.

Smlouva mezi obchodní korporací a členem voleného orgánu

V praxi velmi často dochází ke vzniku střetu zájmů v případě, kdy člen voleného orgánu hodlá s obchodní korporací uzavřít smlouvu. Tento konkrétní případ zákon výslovně upravuje a při jeho vzniku má příslušný člen voleného orgánu povinnost o uzavření smlouvy bez zbytečného odkladu informovat orgán, jehož je členem, a kontrolní orgán, pokud byl zřízen, jinak nejvyšší orgán. Rozsah informační povinnosti je ovšem v tomto případě širší a člen voleného orgánu má povinnost nejen informovat o skutečnosti, že hodlá smlouvu s obchodní korporací uzavřít, ale současně musí uvést, za jakých podmínek má být smlouva uzavřena, což se zpravidla provádí předložením návrhu smlouvy příslušnému orgánu. Stejná povinnost se uplatní i pro smlouvy uzavírané mezi obchodní korporací a osobou členovi jejího orgánu blízkou nebo osobou jím ovlivněnou či ovládanou.

Uzavření smlouvy mezi členem voleného orgánu a obchodní korporací, která není v zájmu obchodní korporace, může nejvyšší nebo kontrolní orgán zakázat. Obdobně jako v případě pozastavení výkonu funkce člena voleného orgánu nacházejícího se ve střetu zájmů tak může i v případě uzavření smlouvy kontrolní či nejvyšší orgán zakázat její uzavření, pokud podobná smlouva není v zájmu obchodní korporace (např. jednostranně zvýhodňuje člena voleného orgánu jako smluvní stranu). Pokud by v důsledku uzavření smlouvy, jejíž uzavření kontrolní orgán nezakázal, ačkoliv tak učinit měl, korporace utrpěla újmu, budou členové kontrolního orgánu za takovou újmu vzniklou v důsledku jejich nečinnosti odpovídat, což je vcelku zásadní skutečnost.

Pokud bude o zákazu uzavření smlouvy rozhodovat nejvyšší orgán kapitálové obchodní korporace, bude možné jeho rozhodnutí napadnout návrhem na vyslovení neplatnosti usnesení tohoto orgánu. Je otázkou, zda bude v praxi možné stejným způsobem napadnout i rozhodnutí kontrolního orgánu - v tomto směru bude nejspíše třeba dospět k závěru, že ano, jinak by celá věc postrádala logiku. Pokud je o uzavření smlouvy informován jak kontrolní, tak i nejvyšší orgán, a o případném zákazu uzavřít smlouvu každý z nich rozhodne jinak, mělo by se v takovém případě vycházet z rozhodnutí nejvyššího orgánu.

Smlouva uzavřená i přes uložený zákaz bude považována za neplatnou. S ohledem na právní otázku, zda zákaz uzavření smlouvy ve střetu zájmů je či není možné považovat za omezení jednatelského oprávnění, nepanuje mezi odbornou veřejností shoda a nabízí se zde několik různých výkladů. Podle některých z nich by se na porušení zákazu uzavřít smlouvu mělo nahlížet jako na vnitřní omezení jednatelského oprávnění, a nikoliv na zákonné omezení, jelikož rozhodnutí orgánu obchodní korporace zakazující členům statutárního orgánu uzavření určité smlouvy je pro třetí osoby zpravidla nezjistitelné - na rozdíl od pozastavení výkonu funkce, jenž se zapisuje do obchodního rejstříku. V takovém případě by se nejspíše aplikovalo ustanovení § 47 zákona o obchodních korporacích, podle kterého platí, že omezení jednatelského oprávnění orgánu obchodní korporace společenskou smlouvou nebo jiným vnitřním ujednáním či rozhodnutím nejsou vůči třetím osobám účinná, a to i když byla zveřejněna. Některé odborné výklady ovšem hovoří proti uvedeným závěrům a dovozují, že při porušení zákazu uzavřít smlouvu se o omezení jednatelského oprávnění s důsledky plynoucími z § 47 zákona o obchodních korporacích jednat nebude. Jednoznačný závěr by tak měla učinit až rozhodovací praxe českých soudů.

Závěr

Výjimku z povinnosti informovat o střetu zájmů ve vztahu ke smlouvě uzavírané mezi členem voleného orgánu a obchodní korporací představují pouze takové smlouvy, které jsou uzavírané v rámci běžného obchodního styku. Jaké smlouvy lze považovat za smlouvy uzavírané v rámci běžného obchodního styku, však zákon blíže nespecifikuje. Posouzení toho, zda je určitá smlouva smlouvou uzavřenou v rámci běžného obchodního styku či nikoliv, proto bude vždy záležet na konkrétních okolnostech každého případu.

JUDr. Jiří Matzner, Ph.D., LL.M.

Vedoucí partner, Advokát

JUDr. Jiří Matzner, Ph.D., advokát

Anny Letenské 34/7
120 00 Praha 2

Tel.: +420 222 254 555
e-mail: info@matzner.cz

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)
- [Právní due diligence nemovitostí: na co se v praxi skutečně zaměřit](#)
- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporáční autonomie](#)
- [Zákon Lugového: jak Rusko přepisuje pravidla mezinárodních arbitráží](#)
- [Novelizace nařízení EU o odlesňování \(EUDR\)](#)
- [Prekluze důvodu neplatnosti VH](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [TOP 5 judikátů z korporátního práva za rok 2025](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [SCHEJBAL& PARTNERS stáli u získání jedné z prvních licencí dle MiCA v ČR](#)